

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Maaeluministri 23. oktoobri 2015. a määruse nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määruse „Maaeluministri 23. oktoobri 2015. a määrus nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus” muutmise” (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2, § 69 lõigete 3 ja 9, § 70 lõike 2 ning § 82 lõike 3 alusel.

Maaeluministri 23. oktoobri 2015. a määruses nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus” (edaspidi *määrus*) tehtavad muudatused on peamiselt tingitud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika üleminekumäärusest¹, mille kohaselt algab uus programmiperiood 2023. aastal ning 2021. ja 2022. aasta on üleminekuaastad. Üleminekumääruse artikli 1 lõike 1 kohaselt pikendatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) toetatavate programmide puhul ühissätete määruse² artikli 26 lõikes 1 sätestatud 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 kestvat ajavahemikku kuni 31. detsembrini 2022. Samuti pikeneb üleminekumääruse artikli 2 lõike 2 kohaselt ühissätete määruse artikli 65 lõikes 2 toodud programmiperioodi 2014–2020 kulutuste rahastamiskõlblikkuse periood kahe aasta võrra ehk kuni 2025. aasta 31. detsembrini. See tähendab, et praegune Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika programmiperiood 2014–2020 pikeneb kahe aasta võrra ning seega pikendatakse ka „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) kahe aasta võrra. See tähendab omakorda seda, et kõik määruses olevad tähtjad vajavad samuti pikendamist üldjuhul kahe aasta võrra. Lisaks nähakse määruse muudatusega ette ka võimalus suurendada kohalike tegevusgruppide strateegia rakendamise eelarveid ning antakse võimalus korraldada projektitoetuse taotlusvoore ka üleminekuaastatel, samuti kehtestatakse uus kohustus, mille kohaselt peavad kohalikud tegevusgrupid rakendama strateegia meedet, mis on suunatud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhangust tingitud kriisi mõjuga tegelemiseks. Arvestades, et uus programmiperiood algab 2023. aasta jaanuaris, pikendatakse tegevuste elluviimist selliselt, et tegevuspiirkondades ei tekiks n-ö vaheaastaid ning üleminekuaastatel alustatud tegevus või investeering on võimalik liigselt kiirustamata ellu viia. Selleks pikendatakse muu hulgas ka investeeringu elluviimise ja nõutavate dokumentide esitamise lõpptähtaega kahe aasta võrra, mis kehtib nendele toetuste taotlejatele, kes alustavad oma tegevuse elluviimise või investeeringu tegemisega 2021. aastal. Muudatused on eelduseks sujuvale üleminekule uude programmiperioodi, sest kohalikel tegevusgruppidel on võimalik korraldada praeguse programmiperioodi raames veel projektitoetuse taotlusvoore kuni 2024. aasta alguseni, mis tagab tõhusa kohaliku arengu strateegia rakendamise eelarve kasutuse. Lisaks täpsustatakse mitmes kohas määruse sõnastust õigusselguse eesmärgil (nt muudetakse kehtetuks sätted, mis lubasid kohaliku tegevusgrupi ja hinnapakkuja omavahelist seotust teatud väiksema maksumusega piirmäärani).

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi maamajanduse ja konkurentsipoliitika büroo nõunik Taavi Kurvits (625 6526, taavi.kurvits@agri.ee) ja sama büroo peaspetsialist Kea

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

Mäesepp (625 6514, kea.maesepp@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule on teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Helen Palginõmm (625 6260, helen.palginomm@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 28 punktist.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse määruse § 6 lõiget 5. Muudatusega sätestatakse, et lisaks kohaliku omavalitsuse üksuse väljaastumisele kohalikest tegevusgrupist peab edaspidi ka kohaliku omavalitsuse üksuse liikmeks astumisel strateegiat muutma poole aasta jooksul arvates selle liikme väljaastumise või liikmeks astumise päevast. Iga kohaliku tegevusgrupi liikmeks peab olema ka kohaliku omavalitsuse üksus ning liikmete, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumi alusel moodustubki vastav kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkond. Strateegia põhineb aga konkreetsetel tegevuspiirkonnal. Seega kui kohaliku omavalitsuse üksus astub kohalikest tegevusgrupist välja või astub tema liikmeks, muutub vastavalt ka tegevuspiirkond ning samuti võimalus osaleda kohaliku tegevusgrupi otsustusprotsessides, mis tähendab strateegia muudatust. Praktikaks on probleemiks, et kehtiva sõnastuse kohaselt ei ole kohalikul tegevusgrupil kohustust oma strateegiat sellisel kujul muuta, kui temaga liitub täiendav kohaliku omavalitsuse üksus, kes kuulub varem teise tegevusgruppi.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse määruse § 6 lõikega 8. Arvestades, et COVID-19 puhang on avaldanud ka põllumajandusele ja maaelu arengule olulist negatiivset mõju, kehtestati taasterahastu määruse³ artikli 1 lõike 2 punkt g kohaselt võimalus rahastada taasterahastu kaudu antava toetusega meetmeid COVID-19 kriisi negatiivsete majanduslike tagajärgedega toimetulemiseks ning eraldatakse nimetatud kriisi taaspuhkemise ärahoidmiseks vahetult vajalikke rahalisi vahendeid muuhulgas meetmetele, mille abil leevendada COVID-19 kriisi mõju põllumajandusele ja maaelu arengule. Sellepärast täiendati Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika üleminekumäärusega ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013⁴ artikliga 58a. Nimetatud artikli lõike 1 kohaselt rakendatakse taasterahastu määruse artikli 1 lõike 2 punkti g kooskõlas selliste meetmetega, mis on EAFRD raames rahastamiskõlblikud ja mis on suunatud COVID-19 kriisi mõjuga tegelemisele. Vastav täiendus tehti ka arengukavas, kus on ette nähtud taastekava vahendite rakendamine LEADER-lähenemise kaudu. Seetõttu on vajalik kehtestada kohalikele tegevusgruppidele määruses uus kohustus, et nad peavad 2021. või 2022. aastal rakendama strateegia meedet, mis on suunatud COVID-19 kriisi mõjuga tegelemiseks. Nimetatud meetme eesmärk on kohalikul tasandil toetada COVID-19 põhjustatud kriisi leevendamist. Seejuures on piirkondlikult võimalik toetada just neid valdkondi ja tegevusi, mis on konkreetsetes piirkonnas saanud enim kriisist kannatada või milles on kriisist tingituna vaja teha lisainvesteeringuid ümberõppeks, kohalike tingimuste parandamiseks või muuks selliseks tegevuseks. Nimetatud kohustus kehtib kõikidele kohalikele tegevusgruppidele, kellel maaeluminister suurendab strateegia rakendamise eelarvet taasterahastu vahendite arvelt ja kes kasutab seda projektitoetuseks. Seega on projektitoetuse taotlejatel võimalik tulevikus sellest meetmest projektitoetust taotleda ja luua seeläbi paremad võimalused majandusraskustega toime tulemiseks.

³ Nõukogu määrus (EL) nr 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23–27).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607).

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse määruse § 9 lõikega 9². Muudatuse kohaselt täiendatakse määrust sättega, mille kohaselt võib maaeluminister suurendada kohaliku tegevusgrupi strateegia rakendamise eelarvet, lähtudes programmiperioodi üleminekuaastateks 2021–2022 ettenähtud rahalistest vahenditest ja varem kohalikele tegevusgrupile eraldatud rahaliste vahendite osakaalust ning arvestades määruse § 9 lõigetes 2–8 sätestatud eelarve arvutamise aluseid. See tähendab, et maaeluminister võib otsustada ja määrata lisavahendid praeguse programmiperioodi jaoks, arvestades määruse § 9 lõigetes 2–8 sätestatud eelarve arvutamise aluseid, sealhulgas proportsionaalset jaotust. Eelarve jagamisel järgitakse ka määruse § 23 lõiget 2, mille kohaselt saab kohaliku tegevusgrupi toetus moodustada kuni 20 protsenti strateegia rakendamise eelarvest. Sealjuures arvestatakse ka programmiperioodi jooksul toimunud kohalike tegevusgruppide tegevuspiirkonna territoriaalseid muudatusi.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse määruse § 15 lõiget 2. Muudatuse kohaselt ei pea kohalikud tegevusgrupid rakenduskava muudatusi Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) esitama enam hiljemalt 1. novembriks, vaid neid võimaldatakse esitada aasta ringi. Muudatuse tulemusena on kohalikel tegevusgruppidel võimalik teha rakenduskava muudatusi paindlikult vajaduse järgi.

Eelnõu punktidega 5 ja 16 tunnistatakse õigusselguse eesmärgil kehtetuks määruse § 19 lõiked 4 ja 5 ning § 33 lõige 6. Nimetatud sätete kohaselt võis teatud väiksema maksumusega asjade või teenuste ostmise puhul esineda riigihankekohustuslastest kohaliku tegevusgrupi või projektitoetuse saaja ja hinnapakkuja omavaheline seotus: toetuse saaja ja hinnapakkuja ei tohi olla omavahel seotud isikud, kui asja või teenuse maksumus ületab 5000 eurot, ning kui selle maksumus on üle 1000 euro ja esineb isikute seotus, peab toetuse saaja olema saanud vähemalt kolm hinnapakumust. Samas on Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 75 lõike 2 teises lauses sätestatud, et kui toetuse taotleja või saaja on hankija riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) tähenduses, peab ta lisaks järgima RHSis sätestatud nõudeid. Määruse § 19 lõike 5 ja § 33 lõike 8 kohaselt on vastavalt kohalik tegevusgrupp ja projektitoetuse taotleja hankijad RHSi § 5 tähenduses ning peavad hanke korraldamisel järgima RHSi. Sealhulgas peavad nad järgima RHSi § 3, mis sätestab riigihanke korraldamise üldpõhimõtted, ja muu hulgas nimetatud paragrahvi punkti 4, mille kohaselt väldib hankija konkurentsi kahjustavat huvide konflikti. RHSi § 4 punkti 8 kohaselt on huvide konflikt olukord, kus hankija või tema nimel tegutseva isiku töötajal, ametnikul, juhatuse liikmel või muul pädeval esindajal, kes on kaasatud riigihanke ettevalmistamisse või korraldamisse või kes võib muul moel mõjutada selle riigihanke tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklike huviseid, mida võib käsitada tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena. Seda peab aga igal üksikul juhul hindama, kas seotus esineb ja kas seoses sellega saadakse mingi eelis. Riigihangete üldpõhimõtted kohalduvad igal juhul alati olenemata asja või teenuse maksumusest. Seega peab kohalik tegevusgrupp kui riigihankekohustuslane või projektitoetuse taotleja, kes osutub riigihankekohustuslaseks, järgima teenuste ja kaupade soetamisel RHSis sätestatud piirmäärasid (nt RHSi § 14 lõike 1 kohaselt on alates 30 000 eurost lihthange ning seega alla selle piirmäära jäävad nn väikeostud) ja nõudeid ning ka teiste kehtivate seaduste (mittetulundusühingute seadus, korruptsioonivastane seadus) nõudeid, sh vältima huvide konflikti, olenemata asja või teenuse maksumusest, ja lisaks enda hankekorda.

Eelnõu punktidega 6 ja 17 tehtavad viidete muudatused on seotud eelnõu punktidega 5 ja 16, millega tunnistatakse viidatavad sätted kehtetuks, ja seega on neid viiteid vajalik muuta.

Eelnõu punktiga 7 muudetakse määruse § 19 lõiget 11 ja § 33 lõiget 12. Määruse § 19 lõike 11 kehtiv sõnastus põhines kehtetul RHSi sõnastusel, mille kohaselt lihthanke piirmäär oli 10 000 eurot. Muudatusega tehakse üldine viide kehtivale RHSi kohasele lihthanke piirmäärale. Täpsemalt on sättega mõeldud RHSi § 14 lõikes 1 sätestatud lihthanke piirmäär: asjade või teenuste hankelepingu korral 30 000 eurot, ehitustööde hankelepingu, teenuste kontsessioonilepingu, kaitse- ja julgeolekuvaldkonna asjade või teenuste, välja arvatud

lihtsustatud korras tellitavate teenuste hankelepingu, ning võrgustikusektori hankija sõlmitava asjade või teenuste hankelepingu korral 60 000 eurot, kaitse- ja julgeolekuvaldkonna ehitustööde hankelepingu ning võrgustikusektori hankija sõlmitava ehitustööde hankelepingu korral 300 000 eurot. Seega edaspidi, kui tehniliste tingimuste loetelu on avaldatud riigihangete registris, võib kohalik tegevusgrupp saada vähem kui kolm hinnapakumust, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus on üle 5000 euro, kuid jääb alla nimetatud lihthanke piirmäärasid.

Sama muudatus tehakse määruse § 33 lõikes 12. Muudatuse kohaselt võib projektitoetuse saaja saada vähem kui kolm hinnapakumust juhul, kui määruse § 33 lõikes 1 nimetatud tehniliste tingimuste loetelu on avaldatud riigihangete registris ning kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus on üle 5000 euro, kuid jääb alla lihthanke piirmäära, mis on sätestatud RHSi § 14 lõikes 1.

Eelnõu punktiga 8 muudetakse määruse § 21 lõiget 1. Muudatus on tingitud praeguse programmiperioodi pikenedisest kahe aasta võrra, mis annab võimaluse viia tegevusi ellu ja teha investeringuid veel kahe aasta jooksul. Seega on muudatuse tulemusena kohalikul tegevusgrupil võimalik teha abikõlblikke kulutusi ja esitada tegevuse elluviimise või investeringu tegemist tõendavaid dokumente kuni 1. septembrini 2025.

Eelnõu punktiga 9 muudetakse määruse § 21 lõike 4 punkti 14. Muudatus on tingitud praeguse programmiperioodi pikenedisest kahe aasta võrra, mis annab võimaluse viia tegevusi ellu ja teha investeringuid veel kahe aasta jooksul. Seetõttu on vajalik pikendada ka kohaliku tegevusgrupi kohustust, mille kohaselt ta avalikustab tegevuspiirkonna elanikele oma veebilehel teabe korraldatava ürituse, sealhulgas kohaliku tegevusgrupi otsustusorganite ja töörühma koosoleku ning tegevuspiirkonna elavdamiseks korraldatava ürituse kohta ja tagab teabe kättesaadavuse kolme kalendriaasta jooksul arvates ürituse toimumise kuupäevast, kuid mitte kauem kui 31. detsembrini 2025.

Eelnõu punktidega 10 ja 26 muudetakse määruse § 26 ja § 46. Muudatusega pikendatakse määruse alusel esitatud dokumentide PRIA-poolset säilitamise tähtaega samuti kahe aasta võrra ehk kuni 31. detsembrini 2034.

Eelnõu punktiga 11 muudetakse määruse § 29 lõiget 5. Muudatusega antakse projektitoetuse taotlejatele võimalus esitada koostööprojekti taotlus PRIA-le hiljemalt 31. detsembriks 2022.

Eelnõu punktiga 12 muudetakse määruse § 29 lõiget 7. Lähtudes võimalusest esitada koostööprojekte kuni 2022. aasta lõpuni (eelnõu punkt 11), on vajalik pikendada ka koostööprojekti elluviimise lõpptähtaega. Uueks lõpptähtajaks on 31. detsember 2024, mis annab võimaluse juba algatatud või plaanitavad koostööprojektid täies mahus ellu viia. Kuna sellise muudatuse puhul jääb koostööprojektide elluviimiseks aega maksimaalselt kolm aastat, kaotatakse seni kehtinud nõue, mille kohaselt pidi koostööprojekti ellu viima nelja aasta jooksul arvates PRIA poolt koostööprojekti taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Eelnõu punktiga 13 muudetakse määruse § 31 lõike 1 punkti 12. Nimetatud sätte muudatusega pikendatakse liisingumakse abikõlblikkuse tähtaega kuni 30. juunini 2025. Pärast muudatuse jõustumist on liisingumaksud abikõlblikud ka programmiperioodi viimastes taotlusvoorudes.

Eelnõu punktiga 14 täiendatakse määruse § 31 lõiget 1 punktiga 22². Muudatusega lisatakse täiendav mitteabikõlblik kulutuse liik, mis on varem praktikas tekitanud segadust. Õiguselguse huvides täiendatakse mitteabikõlblike kulude loetelu punktiga 22², mis sätestab, et abikõlblike kulude hulka ei kuulu ehitusmaterjali ostmise kulud ilma ehitustegevuseta, st kui ehitusmaterjale ei osteta otseselt selleks, et viia projekt ellu sihtotstarbeliselt. Määruse § 42 lõike 7 punkti 2 kohaselt on projektitoetuse saaja kohustatud säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse

eest ostetud investeeringuobjekti. Taotleja peab projektitaotluses eesmärgistatud tegevuse kohaselt saavutama sihipärase tulemuse ning projekti elluviimisel ei tohi olla ebamõistlikke tegevusi. Seetõttu kohaldub ka määruse § 42 lõike 7 punkti 2 säte objektile, mitte tehtud kulutustele. Ei ole võimalik üheselt tagada, et projektitoetuse saaja, kes küsib toetust vaid ehitusmaterjali kohta, on ehitusvaldkonnas piisavalt pädev. Kasutades ehitustegevuse puhul ehitusteenust, on tellija võimalused, õigused ja kohustused üheselt selged, sealhulgas garantiivõimalus, mis tagab muu hulgas avaliku raha läbipaistva, otstarbeka ja säästliku kasutamise. Nimetatud säte ei välista kuidagi määruse § 35 alusel mitterahalise omafinantseeringu kasutamist.

Eelnõu punktiga 15 muudetakse määruse § 33 lõiget 5. Muudatuse kohaselt projektitoetuse saaja ja isik, kellelt projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja tellib teenuse või töö, välja arvatud projektijuhtimise korral, või ostab kaupa, ning nende osanik, aktsionär või tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige või seltsinglane ei tohi kuuluda üksteise juhatusse ega nõukokku ega omada osalust üksteise äriühingus, välja arvatud juhul, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 1000 eurot. Muudatusest on välja jäetud sätte viimane osa: „või kui projektitoetuse saaja on kohalik tegevusgrupp ja tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 5000 eurot“. Muudatus võimaldab endiselt tegevuspiirkonnas hankida väiksemate maksumustega teenuseid või kaupu seotud hinnapakkuvalt sellistel projektitoetuse taotlejatel, kes ei ole hankijad RHSi tähenduses, sest neil ei pruugi olla võimalik teenust või kaupa mujalt hankida ning väiksema maksumusega asja ostmine tegevuspiirkonna väliselt ei oleks otstarbekas ning ei läheks ka LEADERi eesmärgiga kokku. Arvestades eelnõu punktide 5 ja 16 kohta esitatud seletust, ei kohaldu nimetatud säte sellistele projektitoetuse taotlejatele ja kohalikele tegevusgruppidele, kes on hankijad RHSi § 5 tähenduses, sest nemad peavad hanke korraldamisel järgima RHSi, sealhulgas sealt tulenevat huvide konflikti vältimise nõuet.

Eelnõu punktiga 18 muudetakse määruse § 37 lõiget 5. Muudatuse kohaselt peab kohalik tegevusgrupp esitama PRIAle projektitaotluse hiljemalt 30. juuniks 2024.

Eelnõu punktiga 19 muudetakse määruse § 42 lõiget 1. Muudatuse tulemusena on projektitoetuse saajal kohustus viia toetatav tegevus ellu või teha investeering ja esitada seda tõendavad dokumendid PRIAle hiljemalt 31. detsembril 2024. Muudatusega lühendatakse projekti elluviimise ajavahemikku kolmelt aastalt kahe aastani. 2020. aasta kevadel kehtinud eriolukorra tõttu oli põhjendatud projektide elluviimise pikendamine ühe aasta võrra, st kahelt aastalt kolme aastani, aga uute projektide taotlejad alates 2021. aastast oskavad juba arvestada muutunud olukorraga ja seetõttu ei ole projektide pikem tähtaeg enam vajalik.

Eelnõu punktiga 20 muudetakse määruse § 42 lõiget 2. Muudatuse tulemusena on projektitoetuse saajal kohustus viia ühisprojektis kavandatud tegevus ellu või teha investeering ja esitada seda tõendavad dokumendid PRIAle hiljemalt 31. detsembril 2024.

Eelnõu punktiga 21 muudetakse määruse § 42 lõiget 3. Muudatuse tulemusena on projektitoetuse saajal kohustus viia koostööprojektis kavandatud tegevus ellu või teha investeering ja esitada seda tõendavad dokumendid PRIAle hiljemalt 31. detsembril 2024. Muudatusega lühendatakse ka koostööprojekti elluviimise ajavahemikku neljalt aastalt kolme aastani. Kohaliku arengu strateegia eelarve tõhusaks kasutamiseks on mõistlik taastada koostööprojekti endine kestus (kolm aastat), mis on piisav ajavaru, et jõuaks koostööprojekti ellu viia.

Eelnõu punktiga 22 muudetakse määruse § 42 lõiget 4. Muudatuse tulemusena on projektitoetuse saajal kohustus esitada liisingulepingu alusel ostetud investeeringuobjekti puhul tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid PRIAle hiljemalt 30. juunil 2025. Samuti lisatakse sättesse õigusselguse huvides liisingulepingu alusel ostetud investeeringuobjekti puhul kohustus, et projektitoetuse saaja peab ka sellisel juhul endiselt tegevuse ellu viima. Muudatus on vajalik,

sest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 71 sätestatud kohustus tagada investeeringu kestvus liisingutele enam ei kohaldu, mistõttu tehti 2020. aastal määruses vastavad muudatused. Kestvusnõuet (sihipärase kasutamise kohustust ei järgne) kohaldatakse alates lõpliku makse tegemisest toetuse saajale ning kui investeering seisneb uue masina või seadme liisimises, tehakse lõplik makse alles lepingu kehtivusaja lõpus, mis tähendab, et kestvusnõude kaotamisel võeti arvesse seda, et seade või masin on juba olnud terve liisingulepingu aja sihipärase kasutuses. Samas peab aga endiselt liisingulepingu alusel ostetud investeeringuobjekti võtma sihtotstarbeliselt kasutusse kahe aasta jooksul (määruse § 42 lõike 7 punkt 1) ja viima tegevuse ellu kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest (eelnoü punkt 19). Seega on projektitoetuse saajal kohustus liisingulepingu alusel ostetud investeeringuobjekti puhul teha liisingulepingu alusel maksed, viia ellu toetatav tegevus ja esitada neid tõendavad dokumendid PRIA-le hiljemalt 30. juunil 2025.

Eelnõu punktiga 23 muudetakse määruse § 42 lõike 7 punkti 1. Muudatuse kohaselt peab projektitoetuse saaja võtma projektitoetuse abil tehtud investeeringu sihtotstarbeliselt kasutusse hiljemalt 30. juuniks 2025.

Eelnõu punktiga 24 muudetakse määruse § 43 lõiget 1. Muudatusega jäetakse sissejuhatavast lauseosast välja sõnad „kohaliku tegevusgrupi kaudu“. Seda põhjusel, et e-PRIA süsteemis ei kinnita kohalik tegevusgrupp projektitoetuse maksetaotlust, vaid see liigub otse PRIA menetlussüsteemi MATS, mis tagab sujuva menetluse ja kiire väljamakse.

Eelnõu punktiga 25 muudetakse määruse § 43 lõike 2 punkti 9. Muudatuse tulemusel asendatakse sõna „tulu“ sõnaga „puhastulu“. Muudatusega viiakse sõnastus kooskõlla § 34 lõikes 14 kasutatud sõnaga „puhastulu“. Paragrahvi 43 lõike 2 punktis 9 küsitakse sama tegevuse elluviimisest saadud puhastulu andmeid. Muudatuse eesmärk on ühtlustada määruses kasutatavaid mõisteid.

Eelnõu punktiga 27 muudetakse määruse § 47 lõiget 10. Määruse § 7 lõike 1 kohaselt pidid kohalikud tegevusgrupid esitama rakenduskava PRIA-le 15. oktoobriks 2020. See tähendab, et kohalikud tegevusgrupid pidid vastu võtma ja esitama rakenduskava selleks hetkeks teada olnud summade osas. Nii COVID-19 põhjustatud eriolukorrast kui ka muudest põhjustest tulenevalt on tavapärasest rohkem projektitoetuse saajaid pidanud oma projektidest loobuma, mis annab kohalikele tegevusgruppidele võimaluse kasutada vabu vahendeid projektitoetuse taotlusvoorude korraldamiseks. Võttes arvesse ka määruse § 9 lõiget 9², mille kohaselt võib maaeluminister suurendada kohaliku tegevusgrupi strateegia rakendamise eelarvet, võib kõigil kohalikel tegevusgruppidel tekkida lisavajadus oma strateegiaid muuta, mistõttu on mõistlik võimaldada strateegiate muutmist rohkem kui üks kord. Lähtudes eeltoodust, on vajalik kehtestada ka 2021. ja 2022. aastal võimalus muuta kohaliku tegevusgrupi strateegiat kuni kaks korda ja rakenduskava kuni neli korda.

Eelnõu punktiga 28 tunnistatakse kehtetuks määruse § 47 lõige 12. Eelnõu punktides 19 ja 21 sätestatakse, et tegevuste elluviimise ja investeeringu tegemise tähtaeg on kaks aastat ning koostööprojektide puhul kolm aastat, nagu oli kehtiv kord enne 2020. aastal tehtud määruse muudatusi, mis oli tingitud COVID-19 põhjustatud eriolukorrast. Arvestades, et see aeg on möödas, ei ole § 47 lõige 12 enam asjakohane.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses

2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607) ja nõukogu määrus (EL) nr 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23–27).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Programmi LEADER kohaliku arengu üldeesmärk on arendada kohalikku initsiatiivi, viies toetuse andmise otsustustasandi kohapeale, et suurendada kohalike inimeste huvi oma piirkonna arengu ja sellega kaasneva vastutuse vastu.

LEADERi rakendamine mõjutab enim regionaalarengut ning annab võimaluse nii ettevõtjate, kodanikuühenduste kui ka kohaliku omavalitsuse üksuste paremaks koostööks ja võrgustumiseks. Samuti võimaldab see rakendada tegevuspiirkonna spetsiifilisi võimalusi ning kasutada ressursse vastavalt tegevuspiirkonna eripärale.

Muudatuse tulemusena on võimalik rakendada LEADERit täies ulatuses ka ülemineku aastatel 2021 ja 2022 ning viia tegevusi ellu kuni 2024. aasta lõpuni. Lisaks nähakse ette võimalus suurendada kohalike tegevusgruppide strateegia rakendamise eelarvet ülemineku aastatel ettenähtud täiendavate rahaliste vahendite arvelt. Nimetatud eelarve lisandumisel on vajalik pikendada ka projektitoetuse taotluste esitamise tähtaega, tegevuste elluviimise tähtaega ning nõutavate dokumentide esitamise tähtaega. Kõik nimetatud muudatused tagavad LEADERi sujuva rakendamise ning ülemineku uuele programmiperioodile, mis algab aastal 2023.

Kohalike tegevusgruppide kohustus rakendada uut strateegia meetet aitab leevendada COVID-19 puhangust tingitud negatiivset mõju majandusele, võimaldades tulevikus projektitoetuse taotlejatel nimetatud meetmest toetust taotleda ja luua seeläbi paremad võimalused majandusraskustega toime tulemiseks.

Lisaks luuakse õigusselgus mitmes varem praktikas küsimusi tekitanud kohas. Näiteks sätestatakse, et ka kohaliku omavalitsuse üksuse liitumisel kohaliku tegevusgrupiga tuleb muuta strateegiat kuue kuu jooksul. Samuti lisatakse säte, et toetatav ei ole ehitusmaterjali ostmise, kui ehitusteenust ei tellita. Õigusselgus luuakse ka tööde ja teenuste tellimisel ning kauba soetamisel nende projektitoetuse saajate osas, kes on RHSi § 5 tähenduses hankijad, sh kohalike tegevusgruppide osas. Muudatuse tulemusena peab eeltoodud hankija lähtuma kehtivate seaduste nõuetest, sh vältima huvide konflikti, olenemata asja või teenuse maksumusest, ning lisaks enda hankekorrast. Nimetatud muudatused tagavad avaliku raha otstarbeka, säästliku ja õiguspärase kasutamise ning tagab investeringuobjekti sihipärase kasutamise.

Muudatused puudutavad otseselt 26 kohalikku tegevusgruppi, kes katavad 99 protsenti maapiirkonnast, aga ka PRIAt ning tegevuspiirkonnas tegutsevaid maapiirkonna ettevõtjaid jt projektitoetuse saajaid, kes viivad tegevusi ellu või teevad investeeringuid.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulu ega -tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostööstamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Siseministeeriumile ning Rahandusministeeriumile.

Siseministeerium ja Rahandusministeerium koostööstasid eelnõu märkustega. Kuna Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu koostööstanud ega jätnud seda põhjendamatult koostööstamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt koostööstatatuks.

Eelnõu on välja töötatud koostööst kohalike tegevusgruppide ja PRIAga. Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIAle, kes esitas eelnõu kohta lisaettepanekud.

Kõik ettepanekud ja nende märkustega arvestamine kajastuvad seletuskirja lisas ettepanekute arvestamise tabelis.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Saron

Kantsler